

Konferensrapport

Eva Tillberg och Kia Szutkiewicz
Stockholm

Who, Whose, How: Reflecting on the 'Third' in Complex Today's Families

Den grekiska ön Syros är en skimrande medelhavspärlla som en grupp svenska och norska redaktörer för Mellanrummet hade glädjen att besöka i maj månad 2019. Efter en lång båtresa från Pireus, den stora hamnen utanför Aten, lade vi till vid kajen i den helt charmrande lilla hamnstaden Hermoupolis. Förutom gästvänlig grekisk kultur, salta bad och varma vindar lockade ön med EFPP:s 11:e sommar workshop på temat reflektioner om "den tredje" i dagens komplexa familjer, som organiserades av den grekiska medlemsinstitutionen The Hellenic Association of Child and Adolescent Psychoanalytic Psychotherapy.

EFPP, European Federation for Psychoanalytic Psychotherapy, är en organisation som leds av delegater från de olika medlemsländerna och många intressanta konferenser och workshops anordnas på olika platser runt om i Europa. Syros Summer Workshop organiseras vartannat år och har blivit en tradition där många av deltagarna är återkommande och entusiastiska besökare.

Teoretiska och kliniska presentationer i plenum diskuterades i smågrupper, och med återkoppling

därefter i plenum. På så sätt fick innehållet i föredragen utrymme att presenteras och växa i ett reflekterande och härbärgerande klimat.

Den inledande presentationen hölls av Monica Lanyado¹, Storbritannien: *The 'grandparental position' in today's complex families: The place of reflection and learning from life's experiences in clinical practice and beyond*. Hon presenterade både kliniska exempel och personliga reflektioner, särskilt utifrån den äldre generationens unika position i förhållande

till barn och barnbarn. Diskussionerna berörde bland annat konsekvenser av yttre faktorer som kulturella skillnader, migration och geografiska avstånd, liksom reflektioner kring den mångfald av familjekonstellationer som finns i barns och ungas liv i det komplexa, moderna samhället av idag.

Ett mycket intressant och tankeväckande bidrag kom från Regine Prat², Frankrike: *Boundaries of identity and recognition of the other in parenthood and family: What mechanisms for substitution and delegation?* Utifrån levandegjord psykoanalytisk teori och skarpsynta kliniska reflektioner talade hon om hur spädbarnets inre värld och personlighetens gränser påverkas och manifesteras i tidig lek och samspel med omgivningen. Regine Prat inledde med att definiera begreppet "den tredje" och hur det kan förstås. Det relaterar till psykologisk insida, skärper individuella gränser och bidrar till vidgat tänkande och förståelse för parter i en familj. Starka synpunkter från en familjemedlem på en annan familjemedlems sätt att sköta en syssla, kan exempelvis bidra till en paradoxal kommunikation med oskarpa gränser gentemot varandras individualitet. Det riskerar att leda till att ingen känsla av annanhet finns. "Var dig själv" motsvarar "var som jag" eller "var jag". Med detta framträder en scen där det inte finns "någon annan". Tre blir två, och i slutändan reducerad till en. Regine Prat talade här om gränsöverskridande familjekonfigurationer där kvalitén av "den tredje" inte kan tas i bruk och hindrar utveckling. Att upprätta sådana linjer och gränser är därför ett viktigt behandlingsfokus, och föredraget belyste hur detta kan gestalta sig i psykoanalytiskt inriktat arbete med barn och föräldrar. Kommentarer och interventioner riktar sig till alla i familjen, även spädbarnet, där iakttagelser i "här-och-nu-situationen" leder till verbalisering och kontakt. Enligt Regine Prat är det angeläget att öppna upp för föräldrars egen observationsförmåga tidigt i kontakten, och hjälpa dem att upptäcka "att titta noggrant betyder att göra någonting" som är mycket positivt och viktigt i förändringsarbetet. Essensen i föredraget förmedlade stor tillit till att förändring är möjlig med ett förhållningssätt som räknar med aspekten av "den tredje".

En presentation med litet annorlunda upplägg bjöd Ioanna Ierodiakonou-Benou³ och Chryssa Apostoliakoudi⁴, Grekland, på: *Primal maternal preoccupation: In the name of a no-father mental state.* [Clinical presentation]. Det var handledaren som

presenterade material från en spädbarnsobservation av ett tvillingpar med en ensamstående mor och observatören medverkade under anförandet i en mer passiv roll. Fallet följdes av en engagerad och livlig diskussion, bland annat om kulturskillnader och hur olika skepnad funktionen av "the third" kan ta sig i olika sammanhang.

Klio Bournova⁵, Frankrike, höll den avslutande presentationen: *The shadow of the Third: The psychoanalytic work with borderline (psychophobic) families.* Fokus var främst kliniska utmaningar gällande kontinuitet, gränser, allians, reflektionsutrymme och stundtals psykisk överlevnad i psykoanalytiskt arbete vid en klinik i offentlig sektor. Fallbeskrivningarna berörde flera mycket behövande patienter med komplex problematik. Ett känslösamt, intellektuellt utmanande och viktigt bidrag till workshopen som väckte tankar och gav upphov till tanke- och erfarenhetsutbyte bland deltagarna.

Noter

¹ Child and adolescent psychotherapist, training supervisor at the British Association of Psychotherapists.

² Clinical psychologist, psychoanalyst, member of the Psychoanalytic Society of Paris.

³ Professor of Psychiatry-Psychoanalysis, president of the North-Hellenic Psychoanalytic Society.

⁴ Child psychologist, psychotherapist.

⁵ Clinical psychologist, psychoanalyst, SPP, EPP (Lyon).

Eva Tillberg och Kia Szutkiewicz

Redaktionen, Stockholm